

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

MOLDOVA ÜLKE RAPORU

Dış Ticaret Müdürlüğü
Şubat 2024

İÇİNDEKİLER

GENEL BİLGİLER	3
1.1.1.Coğrafi Konum.....	3
1.1.2.Siyasi ve İdari Yapı	3
1.1.3.Nüfus ve İstihdam	3
1.1.4.Genel Ekonomik Durum.....	4
SEKTÖRLER	5
2.1. SEKTÖRLER	5
2.1.1. Tarım ve Hayvancılık.....	5
2.1.2. Sanayi	5
2.1.3. Hizmetler	6
2.1.4. Madencilik.....	6
2.1.5. Enerji.....	7
DIŞ TİCARET	7
3.1. DIŞ TİCARET	7
3.1.1. Genel Durum Ülkenin Dış Ticareti (Bin Dolar)	7
3.1.2. Başlıca Ürünler İtibariyle Moldova İthalatı (Bin Dolar)	7
3.1.3. Başlıca Ürünler İtibariyle Moldova İhracatı (Bin Dolar)	8
3.1.4. Başlıca Ülkeler İtibariyle Moldova İhracatı (Bin Dolar).....	9
3.1.5. Başlıca Ülkeler İtibariyle Moldova İthalatı (Bin Dolar).....	10
TÜRKİYE İLE TİCARET	10
4.1.TÜRKİYE İLE TİCARET	10
4.1.1.Türkiye'nin Moldova İhracatında Başlıca Ürünler (2022)	10
4.1.2.Türkiye'nin Moldova İthalatında Başlıca Ürünler (2022).....	11
KONYA İLE TİCARET	12
5.1. KONYA İLE TİCARETİ.....	12
5.1.1.Konya – Moldova 2022 Yılı İhracat Kalemleri	12
5.1.2.Konya – Moldova 2022 Yılı İthalat Kalemleri	13
5.1.3. Moldova -Konya Yıllara Göre İthalat / İhracat Rakamları (Dolar)	13

1.1. GENEL BİLGİLER

	GENEL BİLGİLER
Resmi Adı	Moldova Cumhuriyeti
Nüfus	2,49 milyon (2023)
Dili	Moldovaca (Resmi Dil), Rusça, Gagavuzca
Yönetim Biçimi	Parlamerter Cumhuriyet
Para Birimi	Moldova Leyi (MDL) (1 ABD Doları: 17,7 MDL)
Başkent	Chisinau (Kişinev)
Din ve İnançlar	Ortodoks (% 98), Yahudi (% 1,5), Diğer (% 0.5)
Yüzölçümü	33.843 km ²

1.1.1. Coğrafi Konum

Moldova 47' kuzey enlemleri ile 29' doğu boylamları arasında yer almaktadır. 33,851 km²'lik alanıyla dünyada 140. sırada bulunan Moldova Cumhuriyeti, Romanya ile 450 km, Ukrayna ile ise 940 km'lik bir kara sınırına sahiptir. Doğu Avrupa'da yer alan ve denize kıyısı bulunmayan Moldova'nın batısında Romanya, kuzey, güney ve doğusunda Ukrayna bulunmaktadır. BDT ülkeleriyle AB'ye son dönemde katılan eski doğu bloku ülkeleri arasında kalan ülkenin siyasi ve ekonomik yapısı coğrafi konumundan doğrudan etkilenmektedir. Batı sınırı Prut Nehri kıyısınca oluşan Moldova nüfusunun büyük bölümü Dinyester ve Prut Nehirleri arasındaki bölgede yaşamaktadır. Doğu sınırını oluşturan Prut Nehri Karadenize'e dökülmeden önce Tuna Nehri'nin bir kolunu oluşturmaktadır.

1.1.2. Siyasi ve İdari Yapı

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin çöküşü sonrasında Moldova Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'yle aynı sınırlar dahilinde bağımsızlığını ilan etmiştir. Dinyester nehrinin doğu kıyısındaki hatta uluslararası tanınırlık sağlayan Transdinyester Özerk bölgesi 1990 yılında defacto bağımsızlık ilan etmiş ve özerk yönetim altında devletle bağlarını korumaktadır. Uluslararası hukuk çerçevesinde Moldova Cumhuriyeti toprakları olarak kabul edilmesine rağmen, bugün itibariyle Dinyester Nehri'nin doğusunda kalan ve Transdinyester Bölgesi olarak adlandırılan 4,163 km²'lik coğrafya, Moldova Hükümetinin otoritesi altında bulunmamaktadır. Transdinyester Bölgesi, Moldova Cumhuriyeti ile arasında yaşanan sorunlar neticesinde yaşanan iç savaşın ardından bağımsızlığını ilan etmiş, fiili olarak kendisine ait Merkez Bankası, para birimi ve sınırları olan bir bölgedir.

1.1.3. Nüfus ve İstihdam

Moldova'nın toplam nüfusu 2,49 milyondur. Nüfusun % 78.2'si Moldovalı, % 8.4'si Ukraynalı, %5,8'i Rus, % 4,4'ü Gagavuz, % 1,9'u ise Bulgar ve % 1,3'ünün diğer milletlerden oluştuğu görülmektedir. En büyük şehirleri başkent Chisinau (Kişinev) (664,700), Tiraspol (148,900), Beltsy (144,000)'dir. Ülkenin şehirleşme oranı % 47'dir.

Moldova nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde;

0-14 yaş: % 15.5 (erkek 344,101/ kadın 325,995)

15-64 yaş: % 74 (erkek 1,550,386/ kadın 1,643,108)

65 yaş ve üstü: % 10.4 (erkek 164,512/ kadın 286,275) olduğu görülmektedir.

2022 yılında 3 milyon kişi ile dünyada 138. sırada yer alan Moldova nüfusunun 2027 yılında 2 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir. ([Çin 1. (1,4 milyar), Türkiye 18. (86 milyon)] (IMF-2022)) Moldova'da okuma yazma oranı %99,1 olup, kadınlarda bu oran % 99,7, erkeklerde ise % 98,6 olarak gerçekleşmektedir. Ülkenin istihdam rakamlarına bakıldığında işsizlik oranının % 3 olduğu görülmektedir. Bu oranda önümüzdeki yıllarda ciddi bir değişim beklenmemektedir.

1.1.4. Genel Ekonomik Durum

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	13,69	14,55	16	17,16	17,94	19,06	19,94	21,9
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	13,9	-5	2	4,3	5	5	5	5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	5 293	5 726	6 411	7 002	7 449	8 059	8 584	9 600
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	5,1	28,6	13,3	5	5	5	5	5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-12,4	-14,4	-12,1	-10,9	-9,9	-9,4	-10,1	-9,6
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı(%)	3,3	4,6	4,9	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Nüfus (milyon)	2,59	2,54	2,5	2,45	2,41	2,37	2,32	2,28
Devletin Genel Toplam	32,6	32,6	35,1	38,4	37,4	36,9	36,8	35,9

2023 yılında cari fiyatlara göre, 16 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2024 yılında 17 milyar dolar olması beklenmektedir. (IMF-2023) Moldova, cari fiyatlara göre, 2023 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 131. büyük ekonomisidir. [ABD 1. (27 trilyon dolar), Türkiye 17. (1 trilyon dolar)] (IMF-2023) 2023 yılında sabit fiyatlara göre % 2 oranında artması beklenen GSYİH'nin, 2024 yılında %4,3 oranında artacağı tahmin edilmektedir. (IMF-2023)

Cari fiyatlara göre Moldova, 2023 yılında 6 411 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 101. sırada yer almaktadır. [Lüksemburg 1. (135 605 \$), Türkiye 69. (13 384 \$)] (IMF-2023)

2023 yılında % 12 oranında açık vereceği tahmin edilen cari işlemler dengesinin GSYİH'ya oranının, 2024 yılında da % 11 oranında açık vermesi beklenmektedir. (IMF-2023)

2023 yılında % 35 olacağı tahmin edilen devletin genel net borcunun GSYİH'ya oranının, 2024 yılında % 38 olması beklenmektedir. (IMF-2023)

SEKTÖRLER

2.1. SEKTÖRLER

2.1.1. Tarım ve Hayvancılık

Moldova Cumhuriyeti Sovyetler Birliği döneminde temel olarak tarım ürünleri üretimi üzerinde yoğunlaşmış, ülkenin üretim faktörleri tarım üretiminde kullanılmıştır. Moldova, Sovyet coğrafyasının taze meyve-sebze, şarap ve tütün ihtiyacının karşılanmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Bu gelişmede ülkenin tarımsal üretime son derece müsait toprakları ile iklim yapısı etkili olmuştur. Moldova'nın GSYİH'sının yaklaşık %12'lik payı olan tarım ve hayvancılık sektörü, gıda işleme sanayi ile birlikte ülkenin ekonomisinin %16'sını ve ülkenin ihracatının yaklaşık %45'ni oluşturmaktadır. Diğer taraftan, toplam işgücünün yaklaşık %30'u tarımda istihdam edildiği için bahse konu sektör sosyal açıdan ülkenin ekonomisinin en önemli sektörü olmaya devam etmektedir. Ülkenin temel tarım ürünleri arasında tahıllar (buğday, arpa, mısır), ayçiçeği çekirdeği, şeker pancarı, patates, sebzeler (domates, soğan, lahana, salatalık, kabak, biber, havuç, kırmızı pancar, sarımsak vs.) ve meyveler (özellikle elma, erik, kayısı, şeftali, ceviz ve üzüm) yer almaktadır. Ancak, tarımsal girdilere ulaşmada karşılaşılan finansal zorluklar ve yatırım eksiklikleri göz önüne alındığında, ayrıca sektörün birebir hava koşullarına bağlı olması nedeniyle, tarım sektörünün ülke ekonomisine yaptığı katkı değişken bir seyir izlemektedir.

. Tarım sektörünün karşılaştığı diğer problemler arasında ise; küçük üretim birimlerinin maddi imkânsızlıklar nedeniyle gübre ve ilaçlama imkânlarından ve katkı maddeleri kullanımından olması gereken oranda yararlanamaması, tarım arazilerinin, meyve bahçelerinin ve üzüm bağlarının bölünerek dağıtılması nedeniyle etkin, makineleşmiş tarıma geçilememesi, verimsiz sulama imkânları, üretimde verim düşüklüğü (makineleşme oranının ve emek verimliliğinin düşük olması), Moldova'nın makroekonomik şartlarından da kaynaklı, kredi imkânlarının darlığı ve sektöre giriş yapan yabancı sermayenin yetersizliği (en önemli sebeplerinden biri yabancılara tarım arazisi satışının yasak olması) ön plana çıkmaktadır. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra devamlı daralmaya devam eden ve bugün itibarıyla toplam tarımsal üretimin yaklaşık %30'unu oluşturan hayvancılık sektöründe üretilen en önemli ürünler arasında büyükbaş, küçükbaş ile kümes hayvanı etleri, süt ve yumurta yer almaktadır. Büyükbaş hayvanların %85'i, domuzların %45'i, küçükbaş hayvanların %97'si hanehalkı tarafından yetiştirildiği, ayrıca et üretiminin %54'ü, süt üretiminin %94'ü ve yumurta üretiminin %58'i hanehalkı tarafından gerçekleştirildiği için hayvancılık sektörü önemli ölçüde hanehalkı tarafından şekillendirilmektedir.

2.1.2. Sanayi

Moldova sanayi üretimi gelişmemiş bir ülkedir. Sovyetler Birliği döneminde daha çok bir tarım ülkesi olarak tanımlanmış olan, bağıcılığın yaygın olarak yapıldığı ve başta şarap olmak üzere diğer alkollü içecekler üretiminin öne çıktığı bir sanayi yapısı bulunmaktadır.

Şarap ve diğer alkollü içecekler üretiminin yanı sıra, Moldova sanayi üretiminde şeker üretimi, tekstil ve konfeksiyon üretimi, taşıt araçları için elektrik aksam ve parçası üretimi, çimento üretimi, demir-çelik mamuller üretimi, enerji üretimi, meyve suyu ve konserve üretimi önem taşımaktadır. Bu kapsamda şarap ve diğer alkollü içkiler üretimi ülke ekonomisi için, özellikle ihracatı açısından kilit öneme sahiptir. Moldova sanayi üretimini artırabilmek, sanayi üretimine yabancı yatırımcıları da çekebilmek için yerli ve yabancı yatırımcıların hak ve yükümlülükler açısından eşitlenmesi amacıyla 2004 yılında yatırım kanunu çıkarılmıştır. Yetkililer sanayi üretimine, özellikle katma değeri yüksek sanayi kollarının büyüüp geliştirilmesine özel önem vermektedir. Bu kapsamda ülkede faaliyet gösteren serbest bölgelerde sanayi üretiminin artırılması hedeflenirken, ayrıca üreticilere çeşitli avantajların sağlanmasının planlandığı Sanayi Parklarının açılması da bugün itibariyle gündemde bulunmaktadır.

Moldova'nın sanayileşme çabaları genel itibariyle; ülke mevzuatının ve uygulamalarının AB'nin mevzuat ve uygulamalarına uyumlaştırılması, AB yapılanmasında yer alan kurum ve kuruluşlara benzer kurum ve kuruluşların ihdas edilmesi, özelleştirmeler, dış ticaretin liberalleştirilmesi, rekabetin artırılması ve rekabet kurumunun oluşturulması, küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarının desteklenmesi, donör ülkelerden ve uluslararası kuruluşlardan elde edilen fonların sanayi firmalarına yönlendirilmesi gibi araçlar vasıtasıyla yürütülmektedir. Moldova sanayisinin temel sorunları arasında tanıtım ve pazarlama sorunları, hammadde yetersizliği, mali kaynak yetersizliği, teknoloji eksikliği gibi hususlar göze çarpmaktadır.

2.1.3. Hizmetler

Moldova'nın GSYİH'sında yaklaşık %64'lük payı olan ve nüfusun yarısından fazlasına istihdam sağlayan hizmetler sektörü ülkenin ekonomisinin en büyük sektörüdür. Perakende ticaret ve müteahhitlik, hizmetler sektörü içinde en gelişmiş sektörler olup, ayrıca son dönemde bilgi ve iletişim sektöründe ciddi büyüme kaydedilmektedir. BİT ürün ve hizmet ihracatı, Moldova için geleneksel ihracat ürünleri olan şarap ve alkollü içkiler ihracatını aşarak 2020 yılı itibariyle 304 milyon ABD dolarını geçmiştir. IT sektörünün payı, ülkenin ekonomisi için hala büyük önem taşıyan tarım sektörünün tümü ile karşılaştırılabilir hale gelmiştir.

2.1.4. Madencilik

Madencilik sektörünün ekonomi içindeki payı %0,3 olan Moldova Cumhuriyeti doğal kaynaklar açısından fakir bir ülkedir. Ülkede halihazırda çıkarılan, varlığı kanıtlanmış petrol ve doğalgazdan bahsetmek mümkün olmasa da, yapılan bazı araştırmalara göre, Moldova topraklarında 2-3 milyon tonluk petrol ve 1-1,5 milyar m³'lük doğal gaz rezervlerinin bulunduğu tahmin edilmektedir. Diğer taraftan, Moldova'da doğal kaynak olarak sayılabilecek inşaat malzemeleri üretiminde kullanılan beyaz kireçtaşı ile kalker yatakları bulunmaktadır. Floreşti, Kalarashi ve Tiraspol yakınlarında cam üretiminde kullanılan cam kumu, Briceni şehrinde inşaat, kimya ve çimento sanayilerinde kullanılan alçı taşı yatakları bulunmaktadır.

Ülkede ayrıca kil, kumlu kil, çakıl ile betonit ve kum taşı yatakları da vardır. Halihazırda Moldova’da yalnızca taş, alçı taşı, kum, çakıl ve çimento üretiminde kullanılan bazı materyallerin üretimi yapılmaktadır. Ülke halkının ve sanayisinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla doğal kaynakların %98’i ise yurtdışından ithal edilmektedir.

2.1.5. Enerji

Moldova enerji açıdan dışa bağımlı bir ülkedir. Transdniesterye bölgesi dikkate alındığında elektrik enerjisi üretimi açısından kendisine yeterli olan ve hatta yurt dışına da ihracat yapabilecek olan Moldova’nın, söz konusu bölge üzerinde hakimiyeti olmaması nedeniyle elektrik enerjisinde de ithalatçı bir konumdadır. Doğal gaz kullanarak gerçekleştirdiği elektrik üretimi ile ülke ihtiyaçlarının ancak çeyreğini karşılayabilen Moldova, geriye kalan ihtiyacını ise, Transdniesterye bölgesinde bulunan elektrik santralinden veya Ukrayna’dan satın almak yoluyla karşılamaktadır. Doğalgaz açısından tamamen Rusya’ya bağımlı olan Moldova, petrol ürünlerinin (benzin, dizel, LPG) da tamamını (Romanya, Rusya, Kazakistan vs.) ithal etmektedir.

DIŞ TİCARET

3.1. DIŞ TİCARET

3.1.1. Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti (Bin Dolar)

Yıllar	2018	2019	2020	2021	2022
İhracat	2.706.818	2.779.165	2.467.107	3.144.505	4.332.145
İthalat	5.764.282	5.842.487	5.415.991	7.176.764	9.218.982

Kaynak: Trademap

3.1.2. Başlıca Ürünler İtibariyle Moldova İthalatı (Bin Dolar)

	2020	2021	2022
Mİneral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler	418.544	1.072.288	2.581.591
Elektrikli makine ve teçhizat ve bunların parçaları; ses kaydediciler ve çoğaltıcılar, televizyon	554.606	674.993	755.733
Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	494.825	645.582	652.597
Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parça ve aksesuarları	331.701	513.434	629.744
Plastikler ve plastiklerden eşyalar	284.718	370.075	371.927
Eczacılıkla ilgili ürünler	255.910	334.009	277.125
Ahşap ve ahşap eşyalar; odun kömürü	126.430	167.316	160.198
Demir ve çelik	101.427	142.750	148.512
Çeşitli kimyasal ürünler	111.900	126.714	143.343

Demir veya çelikten eşyalar	135.038	163.828	141.948
Yağlı tohumlar ve yağlı meyveler; çeşitli tahıllar, tohumlar ve meyveler	43.581	59.765	141.063
Gübreler	73.688	89.271	139.001
Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	86.709	106.180	134.972
Örme veya tığ işi giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	74.735	111.280	116.156
Optik, fotografik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	92.634	135.867	113.932
Süt ürünleri; kuş yumurtaları; doğal bal; başka yerde sınıflandırılmamış yenilebilir hayvansal menşeli ürünler	75.813	91.933	110.995
Mobilya; yatak takımları, şilteler, şilte destekleri, minderler ve benzeri doldurulmuş mobilyalar	82.807	111.563	110.332
Çeşitli yenilebilir müstahzarlar	75.495	92.981	103.531
Kauçuk ve kauçuktan eşya	68.677	86.579	95.268
Uçucu yağlar ve reçineoidler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	62.026	82.122	91.865
Yenilebilir meyve ve kuruyemişler; narenciye veya kavun kabuğu	82.380	88.519	90.140
İçecekler, alkollü içkiler ve sirke	54.920	77.968	83.667
Tahıl, un, nişasta veya süttten elde edilen müstahzarlar; pastacılık ürünleri	53.714	69.378	81.598
Sabun, organik yüzey aktif maddeler, yıkama müstahzarları, yağlama müstahzarları	63.458	73.968	79.820

Kaynak: Trademap

3.1.3. Başlıca Ürünler İtibariyle Moldova İhracatı (Bin Dolar)

	2020	2021	2022
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler	14.479	15.650	592.084
Elektrikli makine ve teçhizat ve bunların parçaları; ses kaydediciler ve çoğaltıcılar	478.367	526.047	535.202
Hububat	112.946	367.732	409.481
Yağlı tohumlar ve yağlı meyveler; çeşitli tahıllar, tohumlar ve meyveler; endüstriyel veya tıbbi	223.636	258.127	393.155
Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar	103.531	121.104	376.126
Yenilebilir meyve ve kuruyemişler; narenciye veya kavun kabuğu	226.080	232.538	247.185
İçecekler, alkollü içkiler ve sirke	222.842	229.891	225.483
Örme veya tığ işi olmayan giyim eşyası ve giyim aksesuarları	149.369	162.603	180.490
Mobilya; yatak takımları, şilteler, şilte destekleri, minderler ve benzeri doldurulmuş mobilyalar	147.828	169.352	157.930
Cam ve züccaciye	53.825	75.661	114.888
Örme veya tığ işi giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	89.502	110.249	111.762
Sebze, meyve, sert kabuklu yemişler veya bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	74.546	76.777	104.978
Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parça ve aksesuarları	31.236	63.871	99.134
Plastikler ve plastiklerden eşyalar	37.431	45.353	68.877

Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	42.095	47.242	60.194
Gıda endüstrisinden kaynaklanan kalıntılar ve atıklar; hazırlanmış hayvan yemi	31.833	30.547	53.956
Eczacılıkla ilgili ürünler	56.568	86.352	45.577
Ayakkabılar, tozluklar ve benzerleri; bu tür makalelerin bölümleri	33.394	37.130	41.434
Diğer hazır tekstil ürünleri; setler; yıpranmış giysiler ve yıpranmış tekstil ürünleri; paçavra	25.260	31.594	38.485
Demir veya çelikten eşyalar	20.081	41.086	36.990
Ahşap ve ahşap eşyalar; odun kömürü	20.819	27.789	29.566
Optik, fotografik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	27.479	27.119	28.790
Tahıl, un, nişasta veya süttten elde edilen müstahzarlar; pastacılık ürünleri	17.759	19.870	23.946
Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	11.385	14.240	22.706

Kaynak: Trademap

3.1.4. Başlıca Ülkeler İtibariyle Moldova İhracatı (Bin Dolar)

Ülkeler	2020	2021	2022
Romanya	706.674	833.477	1.240.798
Ukrayna	69.481	92.767	720.033
İtalya	213.726	240.059	331.143
Türkiye	171.687	313.960	304.925
Almanya	225.601	245.446	230.789
Rusya Federasyonu	216.834	276.067	190.091
Bulgaristan	58.158	77.766	142.131
Polonya	109.764	108.508	122.380
Çek Cumhuriyeti	80.461	79.001	104.112
Belarus	65.882	67.811	81.161
İsviçre	61.398	118.855	64.491
Hollanda	35.958	35.830	64.271
Birleşik Krallık	42.765	65.378	62.006
Macaristan	27.270	41.801	52.815
İran İslam Cumhuriyeti	70	18	51.849
Amerika Birleşik Devletleri	25.682	31.732	51.493
İspanya	34.663	62.798	42.925
Bölge Nes	21.995	33.543	39.452
Fransa	29.629	32.492	37.930
Yunanistan	27.040	44.502	33.042
Kazakistan	13.842	13.978	28.543
Portekiz	9.252	16.304	22.390
Avusturya	22.724	22.006	21.281
Kıbrıs	10.140	13.608	18.902

Kaynak: Trademap

3.1.5. Başlıca Ülkeler İtibariyle Moldova İthalatı (Bin Dolar)

Ülkeler	2020	2021	2022
Romanya	631.932	829.939	1.647.485
Rusya Federasyonu	603.524	1.053.924	1.145.272
Çin	645.831	836.544	947.165
Ukrayna	527.418	667.196	853.786
Türkiye	388.185	543.683	661.242
Almanya	452.203	546.646	578.097
İtalya	347.252	444.619	438.551
Polonya	217.169	261.621	302.837
Hindistan	39.552	46.493	253.490
Macaristan	100.470	121.598	178.622
Fransa	121.337	170.654	177.616
Yunanistan	25.056	41.904	165.862
Bulgaristan	62.710	77.215	147.523
Çek Cumhuriyeti	96.101	114.945	138.269
ABD	68.453	107.400	134.470
İspanya	78.278	100.689	105.527
Belarus	113.783	145.293	95.264
Hollanda	59.684	76.825	87.987
Avusturya	62.744	97.723	82.667
Japonya	56.428	67.439	73.894
Birleşik Krallık	50.147	64.776	70.854
Slovakya	30.835	39.586	63.115
Kore Cumhuriyeti	43.380	58.444	61.853
Belçika	41.635	52.342	52.747

Kaynak: Trademap

TÜRKİYE İLE TİCARET

4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET

Yıllar	2021	2022	2023
İhracat	424.615.758	478.415.519	506.750.364
İthalat	391.174.968	296.674.505	117.080.934

Kaynak: TÜİK (2023 yılı verileri geçici)

4.1.1. Türkiye'nin Moldova İhracatında Başlıca Ürünler (2022)

Ürünler	İhracat Dolar
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	49.187.232
Örme giyim eşyası ve aksesuarı	32.723.392
Plastikler ve mamulleri	30.988.301

Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	23.552.491
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	20.751.340
Demir veya çelikten eşya	20.211.853
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	20.003.627
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	19.148.379
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	16.842.260
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	15.881.452
Eczacılık ürünleri	15.309.014
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	14.609.131
Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	13.889.560
Demir ve çelik	13.804.710
Örme eşya	13.701.538
Kauçuk ve kauçuktan eşya	12.396.976
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	11.196.587
Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	9.725.516
Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	8.912.774
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	8.458.305
Çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fermuar, fırça vb.)	8.314.338
Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	7.832.762
Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	7.757.019
Seramik mamulleri	6.845.286

Kaynak: TÜİK

4.1.2. Türkiye'nin Moldova İthalatında Başlıca Ürünler (2022)

Ürünler	İthalat Dolar
Hububat	113.245.911
Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	95.355.415
Demir ve çelik	18.188.357
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	13.083.271
Örme giyim eşyası ve aksesuarı	11.626.017
Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik katı yağlar; hay	9.470.849
Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	9.174.692
Bakır ve bakırdan eşya	8.551.937

Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	2.994.816
Cam ve cam eşya	2.868.952
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	2.394.279
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	1.585.462
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	1.383.557
Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.322.623
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	1.009.230
Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	617.455
Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	594.828

Kaynak:TUIK

KONYA İLE TİCARET

5.1. KONYA İLE TİCARETİ

5.1.1.Konya – Moldova 2022 Yılı İhracat Kalemleri

Ürünler	İhracat Dolar
Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	6.291.121
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.262.021
Plastikler ve mamulleri	1.135.666
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	680.671
Demir veya çelikten eşya	466.347
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	255.644
Oyuncaklar, oyun ve spor malzemeleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	172.333
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları,aksam-parça-aksesuarı	142.038
İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	132.794
Ayakkabılar, getrler, tozluklar ve benzeri eşya, bunların aksamı	126.014
Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	113.407
Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar,bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	107.312
Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	90.351
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	88.743
Kauçuk ve kauçuktan eşya	81.653

Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	76.402
Taş, alçı, çimento, amiyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	25.845
Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	23.298
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	19.697
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	19.335
Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	12.890
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	11.746
Şeker ve şeker mamulleri	11.568
Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar	11.250
Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	10.882
Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	10.752
Deri-saraciye eşyası, eyer-koşum takımları, seyahat eşyası, el çantaları vb mahfazalar, hayvan bağırsağından mamul eşya	9.499
Kakao ve kakao müstahzarları	9.285
Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	9.005
Eczacılık ürünleri	4.663
Bakır ve bakırdan eşya	4.377
Çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fermuar, fırça vb.)	4.164
Adi metallerden aletler, bıçakçı eşyası ve sofrta takımları, adi metallerden bunların aksam ve parçaları	865
Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	842
Seramik mamulleri	830
Cam ve cam eşya	771

Kaynak:TÜİK

5.1.2.Konya – Moldova 2022 Yılı İthalat Kalemleri

Ürünler	İthalat Dolar
Hububat	8.838.514
Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	490.364

5.1.3. Moldova -Konya Yıllara Göre İthalat / İhracat Rakamları (Dolar)

Dolar	2019	2020	2021	2022	2023
İhracat	5.676.480	5.968.114	8.423.052	12.424.676	11.519.252
İthalat	22.923.126	10.929.795	18.404.590	7.075.560	6.953.082

Kaynak:TUİK (2023 yılı verileri geçicidir.)